

ПРО ДЕЯКІ ПИТАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ У СФЕРІ ОСВІТИ І НАУКИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Конопельський Віктор Ярославович

*доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри кримінального права і кримінології
Одеський державний університет внутрішніх справ
м. Одеса, Україна*

<https://orcid.org/0000-0003-4068-3902>

Дучимінська Леся Миронівна

*начальник управління контролюю-перевірочної роботи
Головне управління Пенсійного фонду України у Волинській області
м. Луцьк, Україна*

<https://orcid.org/0000-0002-2907-9408>

Практика освітньої діяльності в Україні в умовах воєнного стану (2022–2025 рр.), демонструє, що однією із прогалин на всіх рівнях (законодавчому, організаційно-управлінському, правозастосовному, т. ін.), яке суттєвим чином впливає на організацію патріотичного виховання дітей, є ігнорування Міністерством освіти науки (МОН) України та іншими органами державної влади та місцевого самоврядування нагальних потреб педагогічних працівників.

Саме зазначена детермінанта сприяє в подальшому вчиненню військовослужбовцями таких військових злочинів, як: самовільне залишення частин (СЗЧ); добровільна здача у полон; дезертирство та ін. – як наслідок низького рівня патріотизму та нерозуміння цими особами того, що захист Вітчизни є справою всього Українського народу (ст. 17 Конституції України) [1].

Сутність даної проблематики проявляється у декількох системних площинах, а саме:

1. На сьогодні середня заробітна плата педагогічних працівників у школах всіх рівнів є значно нижчою ніж середня заробітна плата в Україні [2].

У той самий час, щорічно зростає заробітна плата державних службовців в нашій державі [3], що створює у зв'язку з цим соціальну напругу не тільки в суспільстві, але й у педагогічному середовищі, позаяк освітню діяльність в Україні за формальними ознаками також слід віднести до особливого виду державних робіт, які пов'язані у тому

числі із забезпеченням національної безпеки України шляхом, зокрема, формування особистості дитини [4].

Отже, без урівняння прав державних службовців відповідних категорій та педагогічних працівників в оплаті праці, неможливо у сьогоденні нейтралізувати, усунути, блокувати тощо детермінаційний комплекс причин і умов, які сприяють вчиненню військовослужбовцями кримінальних правопорушень у сфері безпеки і оборони України.

2. Значна кількість педагогічних працівників чоловічої статі, користуючись правом на бронювання від виконання військових обов'язків в умовах воєнного стану в Україні, знижують таким чином рівень патріотичного виховання дітей, позаяк останні цей елемент впливу на них ототожнюють не тільки з величними словами про Вітчизну, але й конкретними діями педагогів з цього приводу.

Вихід у цій ситуації бачиться в наступному: залучати на вакантні місця таких педагогів, які були мобілізовані до Сил безпеки і оборони України та пенсіонерів-фахівців.

Такий підхід, як видається, слід застосувати й у всіх органах державної влади та місцевого самоврядування, а також в інших державних підприємствах, органах і установах, зокрема й у вищих навчальних закладах (ВНЗ).

Саме така система впливів та їх результатів на практиці дасть можливість із схоластичної (мертвої, пустої, формальної тощо) діяльності, що спрямована на патріотичне виховання дітей та в подальшому на їх добровільне залучення до лав Сил безпеки і оборони України, патріотичне виховання вивести на реальний рівень і ту спрямованість життєдіяльності, про яку йдеться в ст. 17 Конституції України.

3. Останнім часом в нашій державі сформувалась хибна та, одночасно, суспільно шкідлива і небезпечна, у контексті запобігання вчиненню військових злочинів в умовах воєнного стану, коли на керівні посади в органах державної влади, на державних підприємствах, організаціях і установах, включаючи керівників загальноосвітніх шкіл, призначають не висококваліфікованих, добросовісних і національно свідомих педагогічних працівників, а представників тієї політичної сили, яка виграла вибори як на місцевому рівні, так і на рівні центральних органів виконавчої влади в Україні.

Такий підхід, поряд із зазначеними вище негативними явищами, що мають місце в освітньому процесі, не тільки знижує мотивацію діяльності педагогів у тому числі з питань патріотичного виховання дітей, але й порушує принцип соціальної справедливості, відповідно до якого всі рівні перед законом і можуть зростати кар'єрними сходами без політичних уподобань і впливів.

Отже, виходячи з результатів проведеного аналізу, можна констатувати, що вирішення проблем, що пов'язані з організацією освітнього процесу в Україні в умовах воєнного стану, напряму залежить від усвідомлення державою ролі, місця та значення педагогічних працівників у формуванні майбутніх патріотів і відданих Вітчизні громадян, які в будь-яких умовах добровільно захищатимуть її інтереси перед державою-агресором

Література:

1. Ткаченко Д. Хто й чому пішов у СЗЧ і за яких умов повернеться. *ТЕКСТИ.org.ua*. 2025. URL: <https://texty.org.ua/articles/114257/hto-i-chomu-pishov-u-szch-i-za-yakyh-umov-povernetsya-textyorgua-provely-doslidzhennya/>
2. Заробітна плата в освіті є нижчою за середню на 13%. *Освіта.ua*. 2021. URL: <https://osvita.ua/news/84929/>
3. Впровадження реформ системи оплати праці державних службовців. *Лабораторія законодавчих ініціатив*. 2025. URL: <https://parlament.org.ua/analytics/reformy-systemy-oplaty-praczi-derzhavnyh-sluzhbovcziv/>
4. Кісоделі М. Як школа формує особистість дитини? *Новини.LIVE*. 2024. URL: <https://topical.novyny.live/iak-shkola-formuie-osobistist-ditini-168833.html>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-532-0-18>

ЗАКОНОДАВЧЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРІОРИТЕТНИХ НАПРЯМІВ РОЗВИТКУ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Коросьд Сергій Олександрович

*доктор юридичних наук, професор,
виконуючий обов'язки президента,*

*Науково-дослідний інститут публічного права
м. Київ, Україна*

Повномасштабна збройна агресія Росії проти України поставила багато нових викликів перед нашою державою та вплинула майже на всі сфери суспільних відносин, зокрема й на сферу науки. Проте, це не повинно зупиняти наукові процеси та перешкоджати розвиткові науки, адже на сьогодні, в умовах війни, наука стає стратегічно важливою